МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Высшая школа национальной культуры и образования им. Габдуллы Тукая

УТВЕРЖДАЮ
Проректор по образовательной деятельности КФУ
Проф. Д.А. Таюрский
_________________ «___»________20__г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарское устное народное творчество Б1.В.ОД.16.1

Направление подготовки: 44.03.05 - Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)
Профиль подготовки: Родной (татарский) язык и литература и иностранный язык (английский)
Квалификация выпускника: бакалавр
Форма обучения: очное
Язык обучения: русский

Автор(ы):
Замалиева Л.Ф.
Рецензент(ы):
Мингазова Л.И.

СОГЛАСОВАНО:
Заведующий(ая) кафедрой: Сайфулина Ф. С.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 201__г
Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации (Высшая школа национальной культуры и образования им. Габдуллы Тукая):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 201__г

Регистрационный No 9023116519

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Замалиева Л.Ф. кафедра татарской литературы Высшая школа национальной культуры и образования им. Габдуллы Тукая , Luiza.Zamalieva@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Главная цель курса - ознакомить студентов богатой системой родов и видов национального фольклора, приобщить их к ценностям духовной культуры всего народа, являющейся средоточием родного языка, разнообразных жанров и полноценных произведений устного творчества. Другая же не менее важная цель - подготовить будущих специалистов к профессиональной деятельности: навыкам и формам использования полученных теоретическо-прикладных знаний на практике, в своей будущей работе.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел 'Б1.В.ОД.16 Дисциплины (модули)' основной профессиональной образовательной программы 44.03.05 'Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки) (Родной (татарский) язык и литература и иностранный язык (английский))' и относится к обязательным дисциплинам вариативной части.

Осваивается на 1 курсе в 2 семестре.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-5 (общекультурные компетенции)	способностью работать в команде, толерантно воспринимать социальные, культурные и личностные различия
ОК-6 (общекультурные компетенции)	способностью к самоорганизации и самообразованию
ОПК-1 (профессиональные компетенции)	способностью демонстрировать представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии в целом и ее конкретной (профильной) области
ПК-1 (профессиональные компетенции)	способностью применять полученные знания в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- понятийный литературоведческий аппарат (инструментарий), позволяющий ему филологически профессионально характеризовать произведений татарского фольклора;

- содержание произведений татарского фольклора, в том числе и тех, которые изучаются в школе;

- основы теории фольклора, основы культуры татарского народа;

- основные школы и направления татарской и русской фольклористики;

-основные закономерности взаимосвязи фольклора и литературы;

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

2. должен уметь:

Уметь демонстрировать знание основных положений в области теории и истории фольклора, филологического анализа и интерпретации вербального и письменного текста

3. должен владеть:

Владеть базовыми знаниями о народном творчестве и культурой системного мышления, способностью использовать основные положения и методы фольклористики в профессиональной деятельности.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

владение основами речевой профессиональной культуры;

владение терминологическим аппаратом в области фольклора;

владение методами и приемами работы с научными текстами в области фольклора;

готовность к толерантному восприятию социальных и культурных различий, уважительному и бережному отношению к историческому наследию и культурным традициям

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины: экзамен во 2 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Фольклор һәм фольклористика. Йола фольклоры	2		4	6	0	Устный опрос
2.	Тема 2. Эпик жанрлар. Әкиятләр. Эпос- дастаннар. Риваять һәм легендалар	2		4	6	0	Письменная работа
3.	Тема 3. Лирик һәм лиро-эпик жанрлар. Җырлар һәм такмаклар. Бәетләр һәм мөнәҗәтләр.	2		4	6	0	Письменная работа
4.	Тема 4. Балалар фольклоры	2		2	4	0	Реферат
.	Тема . Итоговая форма контроля	2		0	0	0	Экзамен
	Итого			14	22	0	

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Фольклор һәм фольклористика. Йола фольклоры

лекционное занятие (4 часа(ов)):

1. Фольклор төшенчәсенә билгеләмә. Халык иҗаты, халык әдәбияты терминнары. 2. Халык авыз иҗатына хас төп үзенчәлекләр. 3. Фольклорның башка фәннәр белән бәйләнеше.

практическое занятие (6 часа(ов)):

Халык иҗаты ул- халык вәкилләре тарафыннан телдән иҗат ителеп, күп еллар буе халык хәтерендә сакланып килгән чәчмә һәм шигъри әсәрләр җыелмасы. Халыкара практикада халык иҗатын билгеләү өчен фольклор атамасы да кулланыла. Фольклор сүзе 1846 елда галим Вильям Томс тарафыннан фәнгә кертелгән халыкара термин. Ул ике өлештән тора: folk - халык, lore - акыл, хикмәт дигәнне аңлата. Димәк, фольклор сүзен шартлы рәвештә халык акылы, халык хикмәте дип тәрҗемә итәргә мөмкин.

Тема 2. Эпик жанрлар. Әкиятләр. Эпос- дастаннар. Риваять һәм легендалар

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Әкият - халык авыз иҗатының борынгы, шул ук вакытта киң таралган һәм мавыктыргыч жанрларның берсе. Әкиятләрдә халыкның күп гасырлык тормыш тәҗрибәсеннән туган зирәклеге, тапкырлыгы, яхшылык һәм явызлык турындагы төшенчәләре тупланган, киләчәккә өмет һәм хыяллары чагылган. Әкият явызлыкны гаепли, гаделлекне, хаклыкны яклый, кешеләрне игелекле, тугры һәм мәрхәмәтле булырга өйрәтә. Чын мәгънәсендәге әкиятнең туу вакыты - ул нәкъ менә изге хикәянең (әкият "баба"сының) нәфис хикәягә әверелеп киткән чагы. Бу хәл исә изге хикәянең ритуалдан аерылуы нәтиҗәсендә була. Чөнки йоланы барлыкка китергән шартлар вакытлар узу белән бетә (аларның иң мөһиме - аучылыкның бердәнбер яки төп яшәү чыганагы булудан туктавы). Бу исә, үз чиратында, әүвәлге изге мәгънәдәге йоланың да бетүенә китерә. Йоладан аерылган хикәя шулай ук үзенең "изге"леген җуя һәм барлык кешеләр өчен дә сөйләнелә башлый. Әкиятнең шушы рәвешчә мөстәкыйль жанр булып формалашып җитүе борынгы община строеның таркалу чорына туры килә. Менә шул чордан башлап, әкият гамәллилектән арына һәм беренче чиратта эстетик вазифа үти башлый. Әлбәттә, аның идея вазифасы да (әхлакый, социаль һ.б.) мөһим урын тота . "Әкият" дигән сүз гарәпчә хикәят сүзенең фонетик яктан үзгәрүе нәтиҗәсендә барлыкка килгән. Өлкән буын вәкилләре арасында әкиятне хикәят дип атаучылар әле бүген дә очрый. Әкият - фольклорда катлаулы күренеш. Әкияткә билгеләмә түбәндәгечә: әкият - ул халык поэтик авыз иҗатының төп жанрларыннан берсе булып, уйдырмага таянган, тылсымлы, маҗаралы яисә көнкүреш характерындагы эпик, башлыча чәчмә сәнгать әсәре. Фәнни-тикшеренү максатларында әкиятләр күп халыкларда нигездә өч төргә бүлеп карала: ? хайваннар турындагы әкиятләр; ? тылсымлы әкиятләр; ? көнкүреш әкиятләре. Әлбәттә, бу бүленештә шартлылык шактый зур. Чөнки тикшеренүчеләр әкиятләр арасында үзенчәлекле сыйфатларга ия булган байтак кына төркемнәрне аералар (мифик, легендар, тарихи, героик, маҗаралы, сатирик, юмористик, новеллистик, табышмак, көлдергеч, алдавыч һ.б.)

практическое занятие (6 часа(ов)):

1. Әкият төшенчәсенә билгеләмә. 2. Әкиятләрнең барлыкка килү тарихы. 3. Әкиятләрне классификацияләү. 4. Хайваннар турында әкиятләр. 5. Тылсымлы әкиятләр. 6. Тормыш-көнкүреш әкиятләре.

Тема 3. Лирик һәм лиро-эпик жанрлар. Җырлар һәм такмаклар. Бәетләр һәм мөнәҗәтләр.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

1. Җыр төшенчәсенә билгеләмә. 2. Җырларны өйрәнү тарихыннан. 3. Татар халык җырларын классификацияләү. 4. Йола җырлары. 5. Тарихи җырлар. 6. Уен-бию җырлары. 7. Лирик җырлар. Җыр - сүз-текст белән көй-музыканың үзара үрелүенә нигезләнгән, җырлап башкаруны күздә тотып иҗат ителгән әсәр. Функцияләренә, иҗтимагый вазифаларына бәйле рәвештә татар халык җырлары дүрт жанр төркеменә бүленә: йола җырлары, тарихи җырлар, уен һәм бию җырлары, лирик җырлар.

практическое занятие (6 часа(ов)):

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Бәет җанры фаҗигале һәм героик вакыйгалар, шулай ук гыйбрәтле һәм гадәттән тыш хәлләр уңае белән чыгарылган әсәрләрне берләштерә. Аларның тексты шигъри формада була һәм телдән әйтелә яки көйләп башкарыла. Ләкин көйләп башкарылган бәетләргә карата да халыкта "бәет җырлау" дигән гыйбарә кулланылмый, ә "көйләп бәет әйтү" яки "көйләп бәет уку" диләр. Бу, күрәсең, әлеге жанрның "язма китап культурасы" һәм электән килгән "көйләп китап уку" традициясе белән бәйләнештә туганлыгын күрсәтүче бер дәлил [Бакиров 2008: 262]. Бәетләрне иҗат итүдә халыкның барлык сыйнфый катлау вәкилләре: эшчеләр һәм крестьяннар, укымышлылар, ягъни мәдрәсә шәкертләре дә катнашкан. Халык күңеленә ошаган, аның игътибарын җәлеп иткән күп кенә бәетләр телдән телгә күчеп йөрү юлы белән генә түгел, бәлки халык авыз иҗатының башка төрләре, мәсәлән, җырлар, табышмаклар, мәкальләр һәм әйтемнәрнең кайберләредәй, дәфтәрдән дәфтәргә күчерелеп алыну юлы белән дә сакланып килгәннәр

Тема 4. Балалар фольклоры

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Балалар фольклоры - шактый күләмле һәм күпкырлы иҗат. Ул зурлар тарафыннан иҗат ителгән бала багу поэзиясен дә, шулай ук балалар үзләре тудырган сүз-уен сәнгате үрнәкләрен дә үз эченә ала. Балалар фольклоры, билгеле, саф текстлар, ягъни сүз сәнгате рәвешендә генә гәүдәләнми. Синтетик иҗат буларак, ул төрле сәнгать формаларын һәм этнография күренешләрен дә берләштерә. Аерым алганда, анда сүз-текстлар драма, хореография, музыка, йола элементлары белән аралашып-керешеп килә. Чөнки балалар фольклоры уен һәм башкару белән шактый нык бәйле. Андагы сүз-текстлар уен вакытында, башка-рылганда гына чын мәгънәсендә яшиләр. Һәм басым ясап әйтергә кирәк: уен балалар фольклорында оештыручы үзәк, төп функциональ сыйфат буларак гәүдәләнә.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Хәзерге фольклористикада балалар фольклорын функциональ яктан, ягъни нинди вазифа башкаруына, кулланыш максатына бәйле рәвештә төркемләү гамәлгә кергән. Шушы уртак принциптан чыгып, балаларга бәйләнешле тел-уен иҗатын, гадәттә, зур өч төркемгә бүлеп йөртәләр: 1) бала багу фольклоры, 2) сүз уены яки сүз белән күңел ачу фольклоры һәм 3) хәрәкәтле уен фольклоры. Боларның беренчесе балаларга багышлап зурлар тарафыннан тудырылган иҗаттан гына тора. Соңгы икесе исә, башлыча, балаларның үз иҗатына нигезләнә һәм өлешчә өлкәннәр иҗатыннан күчкән материалларны да үз эченә ала. Татар балалар фольклорын өйрәнү белән шөгыльләнүче Р. Ягъфәров язган хезмәтләрдә әлеге төркемнәр башкачарак атала: 1) багу поэзиясе, 2) күңел ачу фольклоры, 3) уен фольклоры.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Фольклор һәм фольклористика. Йола фольклоры	2		подготовка к устному опросу	4	Устный опрос
2.	Тема 2. Эпик жанрлар. Әкиятләр. Эпос-дастаннар. Риваять һәм легендалар	2		подготовка к письменной работе	6	Письменная работа

N	Раздел дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
3.	Тема 3. Лирик һәм лиро-эпик жанрлар. Җырлар һәм такмаклар. Бәетләр һәм мөнәҗәтләр.	2		подготовка к письменной работе	4	Письменная работа
4.	Тема 4. Балалар фольклоры	2		подготовка к реферату	4	Реферат
	Итого				18	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Рекомендуемые образовательные технологии: лекции, практическая работа, тестирование, контрольные работы, самостоятельная работа, курсовая работа (по выбору).

При проведении аудиторных занятий намечаются использовать активные и игровые формы обучения (деловые и ролевые игры, собеседование о занимательном фольклоре, организация диспутов, анализ конкретных произведений и разбор докладов своих сокурсников) в соответствии с внеаудиторной работой. Удельный вес такого типа занятий или форм обучения определяться исходя из характера тем и особенностей содержания курса.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Фольклор һәм фольклористика. Йола фольклоры

Устный опрос , примерные вопросы:

1.Ф.Урманчеевның татар фольклорын үстерү өлкәсендәге эшчәнлеге. 2.Х.Мәхмүтовның татар халкының афористик иҗатын өйрәнүгә багышланган хезмәтләре. 3.И.Надировның татар халык җырларын өйрәнүгә багышланган хезмәтләре. 4.Л.Җамалетдиновның халык әкиятләрен җыю, бастыру һәм фәнни өйрәнү өлкәсендәге эшчәнлеге. 5.А.Садыйкованың ?Ислам һәм татар халык иҗаты? монографиясе. 6.К.Миңнуллинның төрки халыклар фольклорындагы уртаклыкларны өйрәнүгә багышланган хезмәтләре. 7. Р.Ягъфәровның балалар фольклорын өйрәнүгә багышланган хезмәтләре. 8.Хәзерге татар фольклоры үсешендә Республика традицион мәдәниятне үстерү дәүләт үзәгенең роле. 9.Хәзерге фольклористиканың актуаль мәсьәләләре. 10.Язгы циклга керүче календарь йолалар.

Тема 2. Эпик жанрлар. Әкиятләр. Эпос- дастаннар. Риваять һәм легендалар

Письменная работа , примерные вопросы:

I вариант 1. Татар фольклорында жанрлар системасы. 2. Борынгы фикерләү төре буларак анимизм. II вариант 1. Фольклорның гомуми үзенчәлекләре. 2. Борынгы фикерләү төре буларак антропоморфизм. III вариант 1. Борынгы сәнгати синкретизм һәм фольклорның синтетик табигате. 2. Төрки-болгар-татар мифологиясе. IV вариант 1. Фольклорда миллилек. 2. Борынгы фикерләү төре буларак магизм. V вариант 1. Сәнгатьнең барлыкка килеү турында теорияләр. 2. Борынгы фикерләү төре буларак фетишизм. VI вариант 1. Миф һәм мифология турында төшенчә. Мифларның вазыйфа-функцияләре һәм төрләре. 2. Борынгы фикерләү төре буларак тотемизм. VII вариант 1. Ырым жанры турында төшенчә. Ырымнарның төрләре. 2. Календарь йола иҗаты һәм жанрлары. Икенче контроль эш I вариант 1. Тылсымлы әкиятләрнең жанр үзенчәлекләре, идеаллаштырылучы геройлары. 2. Табышмаклар, аларның төрләре, төзелеше. II вариант 1. Риваять һәм легендаларның уртак яклары һәм аермалары. 2. Туй йола жанрлары. III вариант 1. Мәкаль һәм әйтемнәрнең уртак һәм аемалы яклары. 2. Лирик җырларның жанр сыйфатлары, төрләре. IV вариант 1. "Чура батыр" дастаны һәм аның тарихи җирлеге. 2. Тарихи җырларның жанр сыйфатлары һәм төрле чорларга бәйләнешле үрнәкләре. V вариант 1. Бәетләрнең жанр сыйфатлары, төрләре, үрнәкләре. 2. Тылсымлы әкият герое белән героик дастан каһарманы арасында уртак һәм аермлы сыйфатлары. VI вариант 1. Героик эпос-дастан төрләре. "Идегәй" дастаны. 2. Уен-бию җырлары һәм такмаклар. Аларның төрләре. VII вариант 1. Мөнәҗәтләрнең жанр сыйфатлары, төрләре. 2. Көнкүреш әкиятләренең жанр үзенчәлекләре, конфликт төрләре һәм геройлар.

Тема 3. Лирик һәм лиро-эпик жанрлар. Җырлар һәм такмаклар. Бәетләр һәм мөнәҗәтләр.

Письменная работа , примерные вопросы:

Тема: Лирик жанрлар. Лиро-эпик жанрлар 1. Йола җырлары. Календарь йолалар белән бәйле җырлар. Гаилә йолалары белән бәйле җырлар (туй йоласы җырлары). 2. Лирик җырларның тематик төрлелеге: социаль тормыш, хәсрәтле дөнья турында, читкә китеп бәхет эзләүчеләргә, хатын-кызның авыр язмышына багышланган җырлар, мәхәббәт җырлары, дуслык, туганлык, мәҗлес җырлары. Лирик озын һәм кыска җырлар. Аларның поэтик табигате. Лирик җырларда традицион образлар. 3. Жанрның уен үзенчәлегенә бәйле төрләре: кара-каршы тезелеп яки парлашып башкарыла торган җырлар ("Җимчәчәк", "Челтәр элдем читәнгә", "Чума үрдәк, чума каз"); әйлән-бәйлән яки түгәрәк җырлары ("Ай йолдызым", "И дүдәме, дүдәме", "Их, су алулары", "Кәрия-Зәкәрия", "Наза", "Уфа-Чиләбе"), һөнәр күрсәтү уеннарына бәйле җырлар (Җыр әйтешү, "Ялтыр-йолтыр", "Сөясеңме-сөймисеңме?") 4. Уен-бию җырларының такмак жанры белән керешеп китүе, уен һәм бию такмаклары ("Әпипә", "Әнисә", "Бие-бие", "Хәйбулла", "Бас-бас, каты бас" һ.б.). 5. Бәет жанрына билгеләмә бирергә, төркемчәләрен санарга, мисаллар белән дәлилләргә. 6. Үзегезнең төбәктә иҗат ителгән бәет текстларын язып алып килергә. 7. Җыелган бәетләрне укып, анализлап, тематик бүленешкә нигезләнеп таблицалар тутырырга. 8. Соңгы елларда иҗат ителгән бәетләрнең поэтик үзенчәлекләрен чагыштырма планда тикшерергә (алдан бирелгән бәет текстлары нигезендә). 9. Мөнәҗәтләр, аларның тематик төркемчәләре. 10. Мөнәҗәтләрнең поэтик үзенчәлекләре.

Тема 4. Балалар фольклоры

Реферат , примерные вопросы:

1. К.Насыйриның татар фольклорын үстерүдәге роле. 2. В.В.Радлов һәм аның татар халык иҗатына бәйләнешле хезмәтләре. 3. Х.Бәдигыйның татар фольклорын үстерүгә керткән өлеше 4. Ф.Туйкинның фольклорга караган хезмәтләре 5. Г.Рәхимнең татар фольклорын үстерүдәге роле. 6. Г.Тукайның фольклористика өлкәсендәге эшчәнлеге. 7. Г.Бәшировның татар фольклорын җыю һәм бастыру өлкәсендәге эшчәнлеге. 8. Н.Исәнбәтнең татар фольклорына караган хезмәтләре. 9. Хәмит Ярми - беренче профессиональ татар фольклорчысы. 10. М.Бакировның халык авыз иҗатын өйрәнүгә багышланган хезмәтләре.

Итоговая форма контроля

экзамен (в 2 семестре)

Примерные вопросы к итоговой форме контроля

1. Фән буларак фольклористика, аның үзенчәлеге, бурычлары.

2. Татар халык авыз иҗатының тармаклары. Аларның үзара бәйләнеше. Үзенчәлекләре.

3. Фольклор әсәрләрендә синкретизм, татар халык авыз иҗатының милли үзенчәлекләре.

4. Татар фольклористикасын фәнни җирлектә өйрәнү. Фольклористика өлкәсендә эшләгән күренекле әдипләрнең һәм галимнәрнең (К.Насыйри, Н.Исәнбәт, Г.Бәширов, Х.Ярми, Ф.Урманчеев, Х.Мәхмүтов һ.б.) хезмәтләре.

5. Татар халык авыз иҗатының язма әдәбият белән бәйләнеше.

6. Татар халык авыз иҗатын өйрәнүдә Каюм Насыйриның эшчәнлеге.

7. Татар халык иҗатын өйрәнүдә Габдулла Тукайның эшчәнлеге. Шагыйрьнең "Халык моңнары", "Халык әдәбияты" хезмәтләре, фольклорга нигезләнгән әсәрләре.

8. Татар халык авыз иҗатын өйрәнүдә Нәкый Исәнбәт эшчәнлеге.

9. Татар халык йолалары, аларның төрләре, йола иҗатының тәрбияви әһәмияте, сәнгатьчә үзенчәлеге.

10. Татар халкының туй йолалары. Аларның сәнгатьчә үзенчәлеге.

11. Татар халкының бүгенге йолалары, аларның тәрбияви әһәмияте: Сабан туйлары, аларны үткәрү тәртибе.

12. Татар халык иҗатында гаилә һәм көкүреш йолалары, аларның дини йолалар белән мөнәсәбәте һәм үзара бәйләнеше.

13. Татар халык иҗатында календарь йолалар һәм аларның поэзиясе.

14. Өмә поэзиясе, аларны оештыру һәм үткәрү тәртипләре.

15. Әкиятләр. Аларны төркемләү. Әкиятләрне җыю һәм өйрәнү тарихы. Әкиятләрнең сәнгатьчә эшләнеше.

16. Татар халык әкиятләрендә традицион алымнар. "Камыр батыр" әкиятенә анализ.

17. Әкиятләрдә традицион образлар. "Таңбатыр" әкиятенә анализ.

18. Көнкүреш әкиятләре. Аларны төркемләү. "Зирәк карт", "Саран белән юмарт" әкиятләренә анализ.

19. Тылсымлы әкиятләр. Аларның тематикасы һәм сәнгатьчә эшләнеше.

20. Татар халык җырлары. Кыска һәм озын лирик җырлар, аларның тематикасы һәм сәнгатьчә эшләнеше.

21. Тарихи җырлар, аларның тематикасы. "Кара урман", "Көзге ачы җилләрдә", "Ком бураны" җырларына поэтик анализ.

22. Татар халык җырларын җыю һәм өйрәнүдә И.Надиров, К.Миңнуллин, Җ.Фәйзи, А.Ключарев, М.Нигъмәтҗәнов, З.Сәйдәшева, Р.Исхакова-Вамба хезмәтләре.

23. Татар халык иҗатында дуслык, туганлык, мәҗлес җырлары. "Дусларым, дус ишләрем", "Ак калфак" җырларына поэтик анализ.

24. Уен җырлары. Аларның тематикасы, художество үзенчәлеге. "Ак калач", "Күгәрчен", "Төймә", "Челтәр элдем читәнгә" җырларына поэтик анализ.

25. Татар халкының шаян җырларына ("Сания апа", "Башмагым", "Җизнәкәй", "Өй артында егет килгән") поэтик анализ.

26. Татар халык иҗатында дастаннар. Аларның тематикасы һәм сәнгатьчә эшләнешләре. Алыплар турындагы дастаннар.

27. Дастаннарда традицион алымнар. Тарихи дастаннар.

28. "Идегәй" дастанын туплау, өйрәнү һәм бастырып чыгару тарихы.

29. "Идегәй" дастанында тарихи чынбарлык һәм мифология. Төп геройларга анализ.

30. Мәхәббәт дастаннары. Аларның сәнгатьчә эшләнеше. Берәр дастанга поэтик анализ.

31. Болгар дәүләте чоры легендалары: "Янмый торган кыз", "Хан кызы Алтынчәч", "Ак бүре ыруы" легендаларына анализ.

32. Татар халык легендаларының поэтик эшләнеше. "Зөһрә кыз", "Ана йөрәге", "Алып тавы" легендаларына анализ.

33. Риваятьләр, аларның үзенчәлеге. Казан ханлыгы чорында һәм аннан соң милли изүгә каршы иҗат ителгән риваятьләр. "Казан кайда корылган?", "Сөембикә", "Шәриф Кол", "Бәхтияр Канкаев", "Пугачев хакында..." риваятьләре.

34. Авыллар тарихы белән бәйле топонимик риваятьләр.

35. Төрки-татар мифологиясендә башка халыклар белән уртаклыклар һәм милли үзенчәлекләр.

36. Мифологик хикәятләр һәм мифик образлар.

37. Татар халык иҗатында бәетләр. Аларның төрләре, сәнгатьчә эшләнешләре.

38. "Сак-сок бәете", аның эчтәлеге, сәнгатьчә эшләнеше.

39. Татар халык иҗатында мөнәҗәтләр. Аларның төрләре, поэтик эшләнеше, халыкта яшәү һәм башкарылу үзенчәлеге.

40. Татар халкының афористик иҗат төрләре. Аларның сәнгатьчә үзенчәлекләре, тәрбияви әһәмиятләре, өйрәнелү тарихы.

41. Мәкаль һәм әйтемнәр. Аларны тематик яктан төркемләү. Мәкаль-әйтемнәрнең сәнгатьчә эшләнеше.

42. Табышмаклар. Аларны төркемләү. Табышмакларның сәнгатьчә үзенчәлеге.

43. Сынамышлар. Аларның функциясе, эчтәлеге.

44. Мәзәкләр. Мәзәкләрнең төзелеше, төрләре, сәнгатьчә эшләнеше. Мәзәкләрне өйрәнүнең торышы.

45. Хуҗа Насретдин мәзәкләре. Аларның тематикасы, сәнгатьчә эшләнеше.

46. Халык уеннарының үзенчәлеге. "Йөзек салыш", "Сукыр тәкә", "Кем сукты?" кебек уеннарны башкару тәртибе, аларның тәрбияви әһәмияте.

47. Балалар фольклоры. Аның халык педагогикасы белән бәйләнеше. Бала багу поэзиясе. Бишек җырлары, кузгаткычлар, мавыктыргычлар.

48. Балалар фольклорын төркемләү, аның принциплары. Балалар фольклорының жанр төрлелеге, тел-сурәтләү чаралары. Бу өлкәдә эшләгән галимнәр.

49. Балачак поэзиясе. Эндәшләр, үртәвечләр, санамышлар, аларның поэтик төзелеше.

50. Балалар фольклорында такмаклар, такмазалар. "Әнисә", "Чат-чат" такмакларына һәм "Бай" такмазасына анализ.

51. Балалар уеннары, аларның төрләре һәм үзенчәлеге. Балалар уеннарында синкретизм.

52. Балалар фольклорында чәчмә формадагы әсәрләр. "Ни өчен ни булган" төрендәге әкият-легендалар, аларның үзенчәлеге. Балалар фольклорының тел-стиль үзенчәлекләре.

53. Татар халык иҗатын укыту-тәрбия эшендә куллану, моны гамәлгә ашыру юллары.

54. Фольклор һәм язма әдәбиятның үзара мөнәсәбәте һәм бер-берсенә йогынтысы.

7.1. Основная литература:

1. Бакиров М.Х. Татар фольклоры. Югары уку йортлары өчен дәреслек. - Казан: Мәгариф, 2008. - 260 б.

2. Коваленко С.В. Мифы и сказки как система исторических свидетельств о происхождении русского этноса [Электронный ресурс] / Коваленко С.В. - М. : ФЛИНТА, 2016. - http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785976527812.html

3.Тулякова Е. И., Плохотнюк, Т. Г. Устное народное творчество. Ч. 1 [Электронный ресурс] : учеб. пособие : в 4 ч. Ч. 1 / Т. Г. Плохотнюк, Е. И. Тулякова. - 2-е изд., стер. - М. : ФЛИНТА, 2012. - 46 с. - ISBN 978-5-9765-1513-0 http://znanium.com/bookread2.php?book=456358

4. Хроленко А.Т. Введение в лингвофольклористику [Электронный ресурс] / Хроленко А.Т. - М. : ФЛИНТА, 2016. - http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785976508378.html

7.2. Дополнительная литература:

1. Плохотнюк Т.Г.Устное народное творчество [Электронный ресурс] / Плохотнюк Т.Г. - М. : ФЛИНТА, 2017. - http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785976515154.html

2. Погребная Я.В. Актуальные проблемы современной мифопоэтики [Электронный ресурс] : учеб. пособие / Погребная Я.В. - 2-е изд., перераб., доп. - М. : ФЛИНТА, 2016. - http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785976511354.html

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

3. Язык фольклора [Электронный ресурс] : хрестоматия / сост. А. Т. Хроленко. - 3-е изд., стер. - М.: Флинта, 2012. - 224 с. - ISBN 978-5-89349-706-9.// http://znanium.com/bookread2.php?book=490423

7.3. Интернет-ресурсы:

База данных - East View

Научная электронная библиотека - eLIBRARY.RU

Университетская библиотека онлайн - http://www.biblioclub.ru

ЭБС - http://znanium.com/

ЭБС - www.studentlibrary.ru/book

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарское устное народное творчество" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "Консультант студента" , доступ к которой предоставлен студентам. Электронная библиотечная система "Консультант студента" предоставляет полнотекстовый доступ к современной учебной литературе по основным дисциплинам, изучаемым в медицинских вузах (представлены издания как чисто медицинского профиля, так и по естественным, точным и общественным наукам). ЭБС предоставляет вузу наиболее полные комплекты необходимой литературы в соответствии с требованиями государственных образовательных стандартов с соблюдением авторских и смежных прав.

Компьютерный класс (стандартная комплектация для практических занятий и самостоятельной работы), доступ к сети Интернет.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 44.03.05 "Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)" и профилю подготовки Родной (татарский) язык и литература и иностранный язык (английский) .

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Автор(ы):
Замалиева Л.Ф. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

Рецензент(ы):
Мингазова Л.И. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ